

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, чл. 78, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование във връзка с Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4 за учебния план (обн. – ДВ, бр. 69 от 2022 г.) и в резултат от осъществен преглед за актуализация на учебните програми VII клас за придобиване на общообразователна подготовка

ИЗМЕНЯМ И ДОПЪЛВАМ:

Заповед № РД09-1093/25.01.2017 г., изменена със Заповед № РД09-3582/22.12.2020 г., както следва:

I. В Приложение № 16 към т. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. В учебната програма по български език и литература, компонент „Български език“:

а) в частта „Кратко представяне на учебната програма“ във втория абзац думите „(на хартиен и на електронен носител)“ се заменят с „(вкл. и от дигитален текст)“.

б) в частта „Очаквани резултати от обучението в края на класа“ във втората колона към „Комуникативни компетентности“ се заличава думата „анотация“.

в) в таблицата „Учебно съдържание“:

ва) във втората колона към 2. и 3. тема в очакваните резултати думите „(на хартиен и на електронен носител)“ се заменят с „(вкл. и от дигитален текст)“;

вб) във втората колона към 4. тема в третия очакван резултат думите „на електронен носител“ се заменят с „дигитални текстове“, а в четвъртия очакван резултат думите „Тълкува употребата“ се заменят с „Обяснява значението“;

вв) във втората колона към 5. тема във втория очакван резултат думите „Тълкува употребата“ се заменят с „Обяснява значението“;

- вг) 11. тема очакваните резултати към нея и понятието се заличават;
- вд) досегашните 12., 13. и 14. тема стават съответно 11., 12. и 13. тема.
- г) в таблицата с темите за развиване на комуникативните компетентности:
- га) към третата тема „Отговор на нравствен въпрос“ в първия очакван резултат думата „коментира“ се заличава и след думата „тълкува“ се добавя „и“;
- аб) към третата тема „Отговор на нравствен въпрос“ в третия очакван резултат думите „Построява логически съчинението“ се заменят със „Структурира и композира текст в съответствие с комуникативната цел“.
- гв) четвъртата тема „Анотация“ и очакваните резултати към нея се заличават.
- д) под таблицата с темите за развиване на комуникативните компетентности се добавя „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *български език и литература* в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план, като 50% от часовете са за *български език* и 50% – за *литература*.“
- е) В частта „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ първите две изречения се заличават.
2. В учебната програма по български език и литература, компонент „Литература“:
- а) под таблицата „Учебно съдържание“ се добавя „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *български език и литература* в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план, като 50% от часовете са за *български език* и 50% – за *литература*.“
- б) В частта „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ първите две изречения се заличават.

II. В Приложение № 17 към т. 17 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове – 108 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет английски език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

III. В Приложение № 18 към т. 18 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета в VII клас – 108 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет френски език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

IV. В Приложение № 19 към т. 19 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой учебни часове: 104 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет немски

език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

V. В Приложение № 20 към т. 20 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове – 108 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет руски език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

VI. В Приложение № 21 към т. 21 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишният брой задължителни учебни часове за изучаване на предмета в VII клас – 108 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет испански език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

VII. В Приложение № 22 към т. 22 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишният брой задължителни учебни часове за изучаване на предмета в VII клас – 108 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет италиански език в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

VIII. В Приложение № 23 към т. 23 се правят следните промени:

1. В частта от учебната програма „Учебно съдържание“ в колона „Компетентности като очаквани резултати от обучението“ се правят следните промени:

а) Срещу Тема 2. *Уравнения* очакван резултат „Прилага знанията си за уравнения при моделиране на задачи с практико-приложен характер за движение, за работа, за капитал, за смеси и за сплави“ се заменя с „Прилага знанията си за уравнения при моделиране на задачи с практико-приложен характер за движение, за работа, за капитал, за проста лихва, за смеси и за сплави.“

б) Срещу Тема 7. *Елементи на вероятности и статистика* очакван резултат „Построява кръгови диаграми и интерпретира информация, представена чрез тях“ се заменя с „Разчита и интерпретира информация, представена чрез кръгови диаграми“.

2. В частта от учебната програма „Учебно съдържание“ в колона „Нови понятия“ се правят следните промени:

а) срещу Тема 2. *Уравнения* се добавя понятието „проста лихва“;

б) срещу Тема 3. *Основни геометрични фигури* отпадат понятията „полуравнина“ и „контур на полуравнина“;

3. В частта от учебната програма след таблицата „Учебно съдържание“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета в седми клас – 162 ч.“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет математика в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.“

4. В частта от учебната програма „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ числото 55 се заменя с 50, числото 37 се заменя с 42.

IX. В Приложение № 25 към т. 25 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ се въвежда „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет история и цивилизации в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

X. В Приложение № 26 към т. 26 се изменя така:

**„УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА ЗА VII КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по география и икономика в седми клас е насочено към продължаване формирането и развитието на географската култура чрез овладяването на базисни знания, умения и придобиването на ключови компетентности от учениците за заобикалящото пространство на регионално и локално ниво чрез изучаване на Европа, Балкански полуостров и България. Основната цел е учениците да намерят смисъл от наученото и да открият приложението му в нови и непознати ежедневни ситуации. От тях не се изисква безцелно запаметяване на данни и факти, а опознаване на подходите и средствата за намиране и използване на географското знание за личностна, професионална и социална реализация.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентности	Знания, умения и отношения
География на континентите и страните	Характеризира географското положение и границите на Европа и Балканския полуостров и на избрани страни в тях. Характеризира особеностите на природата на Европа и Балканския полуостров. Оценява значението на релефа, полезните изкопаеми, климата, водите, почвите, растителността и животинския свят в Европа и Балкански полуостров за стопанската дейност на хората. Характеризира политическата карта, населението, стопанството в Европа и в избрани страни (Великобритания, Франция, Германия). Характеризира политическата карта, населението, стопанството на Балканския полуостров и в избрани страни (Румъния, Сърбия, Северна Македония, Гърция).
География на България	Характеризира географското положение и границите на България. Характеризира релефа, полезните изкопаеми, климата, водите, почвите, растителността, животинския свят и природните области в България. Характеризира населението и селищата в България.

	Познава формата на управление и държавното устройство. Характеризира основни стопански дейности.
Географска информация	Разграничава видове географски карти и основни начини за картографиране за извличане на конкретна географска информация. Използва географска информация от различни източници. Изразява мнение за географски проблем(и) на базата на подбрана географска информация. Представя географска информация в карта, текст, различни графични изображения или чрез ИКТ.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Географска информация	<ul style="list-style-type: none"> Работи с елементите на географската карта – определя географски координати по карта, изчислява действителни разстояния с помощта на числения мащаб. 	числен мащаб
1. Тема География на континентите и страните. Европа и Балкански полуостров	<ul style="list-style-type: none"> Определя географското положение, големината и границите на Европа и на Балкански полуостров. Сравнява географското положение на Европа и Азия по карта. Описва бреговете на Европа и на Балкански полуостров по карта. Оценява значението на географското положение и бреговете. Характеризира релефа на Европа и на Балкански полуостров. Оценява значението на релефа за развитието на стопанството на Европа и на Балкански полуостров. Познава характерните полезни изкопаеми на Европа и на Балкански полуостров и тяхното териториално разпределение. Оценява значението на полезните изкопаеми като фактор за развитието на стопанството на Европа и на Балкански полуостров. Обяснява факторите, които влияят върху елементите на климата в Европа и на Балкански полуостров. Характеризира климатичните елементи и тяхното териториално проявление. Характеризира климатичните пояси и планинската климатична област в Европа, като определя: териториалния обхват на пояса/областта; фактори, които са водещи за формирането на пояса/областта; характеристиките на елементите на климатичния пояс/областта (температура, вятър, валежи); значението на климатичния пояс за живота и трудовата дейност на хората. Чете климатограма. Характеризира климатичните пояси и планинската климатична област на Балкански полуостров по климатограма. Нанася върху контурна карта изучените климатични пояси и области. Характеризира водите на Европа и на Балкански полуостров – главен вододел, отточни и безотточни области. Характеризира реки (Волга, Дунав, Рейн, По, Вардар, Морава, Дрин) с помощта на хидрограма и езера (Ладожко, Женевско, Балатон, Охридско и Шкодренско). Оценява водите като условие за живот и фактор за стопанска дейност. Характеризира природните зони и планинската област в Европа 	<p>далматински тип бряг</p> <p>ледникови форми – фиорди</p> <p>Северноатлантическо течение</p> <p>климатограма</p> <p>лесостеп, лесотундра</p>

	<p>и на Балкански полуостров по съществени признаци – териториален обхват, релеф, климат, води, почви, растителност, животински свят, значение на природната област за живота и трудовата дейност на хората.</p>	<p>канелени почви, планинско-ливадни почви</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Съставя маршрут за мислено пътешествие из природните зони на Европа и Балкански полуостров. • Представя природните зони и планинската област в Европа и Балкански полуостров в различни форми (текст, постер, презентация). • Изразява мнение за необходимостта от опазване на природата на континента и на Балкански полуостров. • Нанася върху контурна карта названията на географските обекти: полуостровите – Скандинавски, Пиренейски, Апенински, Балкански, Пелопонес, Халкидически и Истрия; островите Исландия, Британски, Сардиния, Сицилия, Корсика, Крит, Цикладски, Северни и Южни Споради, Евбея; заливите – Ботнически и Бискайски, Струмски залив, Солунски залив и Триестки залив; моретата – Северно, Норвежко, Баренцово, Балтийско, Бяло, Адриатическо море, Егейско море и Йонийско море проток – Ла Манш Коринтски канал; Пиренеи, Апенини, Алпи, Урал, Карпати, Кавказ, Скандинавски планини, Динарски планини, Пинд, Олимп, Македоно-тракийски масив, Източноевропейска равнина, Прикаспийска, Средноевропейска, Среднодунавска, Долнодунавска, Паданска низини, Беломорска низина, и на изучените реки и езера. • Характеризира населението на Европа и на Балкански полуостров (брой, разпределение, расов и религиозен състав, езикови групи, бит и култура). • Дава примери за типични проблеми на населението – застаряване, миграции. • Дава примери за търпимост и взаимно уважение между хората. • Групира страни в Европа и на Балкански полуостров по географско положение, брой на населението и форма на управление. • Нанася върху контурна карта държавите от съвременната политическа карта на Европа и на Балкански полуостров. • Характеризира съвременното стопанство и териториалното разпределение на основни стопански дейности в Европа. • Чете кръгова диаграма. • Характеризира съвременното стопанство на Балкански полуостров вкл. по стълбчеста и кръгова диаграма. • Разбира ролята на международното сътрудничество за стопанското развитие на страните. • Групира страни по териториален признак: страни в Северна, Западна, Средна, Южна, Източна Европа и Балкански полуостров. • Характеризира страните Великобритания, Франция, Германия, Румъния, Сърбия, Северна Македония и Гърция, като определя географското положение и границите; характеризира природната среда, населението, държавното управление и стопанството; посочва на карта/ назовава столицата и главни градове. • Представя избрана страна в Европа и Балкански полуостров в различни форми (текст, постер, презентация). 	<p>източно православие, католицизъм, протестантство</p>

<p>2. Тема География на България</p> <p>2.1. Географско положение, граници и големина</p> <p>2.2. Природна среда</p> <p>2.3. Природни области</p> <p>2.4. Население и селища в България</p> <p>2.5. Държавно устройство и административно-териториално деление на България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя географското положение и границите на България. • Сравнява големината на България с тази на останалите европейски и/или балкански държави. • Характеризира главните черти на релефа. • Познава характерните полезни изкопаеми и тяхното териториално разпределение. • Оценява релефа и полезните изкопаеми като условие за живот и фактор за стопанска дейност. • Характеризира факторите, които влияят върху елементите и климатичните области на България. • Изработва климатограма. • Характеризира водите: главен вододел, отточни области • Характеризира река (Искър, Янтра, Марица, Камчия, Струма, Места, Тунджа, Арда) с помощта на хидрограма и езера (Сребърна, Варненско, Бургаско). • Оценява климата и водите като условие за живот и фактор за стопанска дейност. • Прави обща характеристика на почвите, растителността и животинския свят. • Оценява почвите и растителността като фактор за стопанска дейност. • Представя специфичните особености от природата на България в различни форми (текст, постер, презентация). • Отговаря на географски въпрос или съставя географски текст. • Нанася върху контурна карта названията на географските обекти: крайните точки на България; ГКПП – Русе, Видин, Калотина, Кулата, Капитан Андреево, Гюешево; планини – Рила, Пирин, Стара планина, Родопи, Витоша; езера – Сребърна, Варненско, Бургаско; реки – Искър, Янтра, Марица, Камчия, Струма, Места, Тунджа, Арда. • Характеризира природните области – Дунавска равнина, Старопланинска област, Краищенско-Средногорска област, Тракийско-Странджанска област, Рило-Родопска област, Българско черноморско крайбрежие по съществени признаци: географско положение и териториален обхват, релеф, полезни изкопаеми, климат, води, почви, растителност и животински свят. • Оценява природните условия на областите като фактор за стопанска дейност. • Представя под различна форма (постер, текст, чрез ИКТ) последиците от дейността на човека в природните области. • Характеризира населението на България по брой, разпределение, състав, градско и селско население. • Изчислява средна гъстота. • Описва видовете селища в България. • Дава примери за типични проблеми на населението и селищата в България (застаряване, обезлюдяване, транспортни, екологични). • Познава държавното устройство и видовете власти в България. • Назовава административно-териториалните единици в България. • Познава основните етапи от развитието на стопанството на България. • Обяснява влиянието на природните и обществените фактори за развитие на стопанството на България. • Характеризира съвременното стопанство по основни дейности. 	<p>кръстопътно географско положение</p> <p>преходно-континентална, континентално-средиземноморска, черноморска климатична област</p> <p>национален парк, природен парк, резерват,</p> <p>сиви горски почви, смолници, алувиално-ливадни почви</p> <p>природни области резерват „Сребърна“ Национален парк „Централен Балкан“ Природен парк „Витоша“ Природен парк „Странджа“ Национален парк „Рила“ Национален парк „Пирин“ резерват „Камчия“ законодателна, изпълнителна, съдебна, административна област, община, кметство екологичен фактор</p>
--	---	--

<p>2.6. Стопанство на България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Използва стълбчеста и кръгова диаграма, за да характеризира основни стопански дейности. • Коментира проблеми на стопанството в България. 	
---	---	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет география и икономика в VII клас е определенният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

За нови знания	57%
За практически упражнения и дейности	28%
За преговор	4%
За обобщение	4%
За контролни работи (за входно и изходно ниво и за контролни работи)	7%

Допълнителни уточнения за конкретния учебен предмет география и икономика.

- При реализация на програмата спазването на хронологията в темите е задължително.
- Разпределението на съдържанието в подтеми се прави по преценка на този, който използва учебната програма, и в зависимост от целта – от автори на учебници при разработване на отделни урочни статии или от учители при планиране и реализиране на отделния учебен час, като учителят може да прецени различно от предложеното в учебника разпределение на съдържанието в подтеми.
  - В подбора на ситуации за представяне на изучаваните теми и проблеми и на задачите за прилагане на наученото следва да преобладават ситуации от практиката и решаване на житейски казуси. Необходимо условие за постигане на целите на обучението по география и икономика в седми клас е осигуряването на учебни филми, посещенията на тематични изложби, използването на ИКТ и интернет. На учениците трябва да се даде възможност: да открият специфичното и уникалното на Европа, Балкански полуостров и България; да правят сравнения; да изведат някои проблеми на хората; да използват ИКТ и интернет за търсене и представяне на географска информация.
  - По своя преценка учителят може съобразно интересите на учениците да въведе и приложи и други единични понятия и факти, с които да представи по-пълна географска картина, без да довежда до възпроизвеждането на определенията им.

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	40 %
Оценки от контролни работи	30 %
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, работа по групи и др.)	30 %

**ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И
МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ**

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Назовава, определя, описва, обяснява, сравнява, групира, характеризира (описва и обяснява съществени признаци и особености) географски обекти, процеси и явления; посочва и доказва с примери; изказва обобщени изводи. Съставя в определен обем отговор на географски въпрос и текст на мислено пътешествие. Изразява мнение по географски въпроси.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Познава основни понятия, закономерности, процеси и явления. Чете географска карта, сравнява и анализира климатограма, хидрограма, стълбчеста и кръгова диаграма. Сравнява, групира, определя значението, характеризира географски обекти, процеси и явления, обобщава, дава отговори, основани на доказателства. Изразява мнение по географски въпроси. Събира систематично, организира и описва данни и ги представя по различни начини (схеми, таблици, карти, табла и др.). Нанася маршрути и географски обекти върху контурна карта. Ориентира се в природата с помощта на карта; наблюдава природни обекти и явления. Изчислява разстояния и средна гъстота. Определя географски координати.
Дигитална компетентност	Използва информационните технологии за търсене, събиране, представяне и обмен на информация.
Умения за учене	Самонаблюдава и наблюдава съучениците, упражнява самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене. Събира, подбира, извлича информация от различни източници. Работи с всички елементите на учебника. Съставя кратък план. Наблюдава и проучва родния край и родното селище.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение по географски въпроси; познава правила за разумно поведение в различните ситуации и по време на природно бедствие. Дава примери за търпимост и взаимно уважение между хората. Сравнява представителни страни в Европа.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Разбира необходимостта от опазване на околната среда. Коментира основни екологични проблеми. Описва защитени територии в България.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	Български език и литература: Използва знания и развива умения за работа с различни видове текст, както и умения за създаване на: описание по въображение и разказ по преживяно, направени в устна или писмена форма, според осъществяването на целта. Подготвя се и участва в дискусия по географски въпроси. Използва знания и развива умения за работа с терминологичен речник. Чрез цялото обучение се развива техниката на четене и писмената култура на учениците. Обогащават се езиковата култура с нови термини и понятия.
Общуване на чужди езици	Чужди езици: Разширява и задълбочава межкултурните компетентности.
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	Математика: Математическата компетентност включва в различни степени възможностите да се използват математически методи на мислене (логическо и пространствено мислене), което спомага за използването на пространствени ориентири при работата с модели, схеми и диаграми. Използва мерните единици за дължина и за лице на повърхнината – кв. км, и за ъгъл – градус, процент. Умее да построява диаграми и да интерпретира данни. Химия и опазване на околната среда: Използва знания за замърсяване на околната среда - халогенни елементи
Дигитална компетентност	Информационни технологии: Изпълнява задачи, свързани с търсенето, намирането и обработката на информация по определени теми в глобалната мрежа. Изготвя мултимедийни презентации по зададена тема. Изготвя отговори на географски въпроси, доклади и съобщения, като използва текстообработващи програми.
Умения за учене	Български език и литература, информационни технологии: Развива основни умения за езикова и дигитална грамотност. История и цивилизации: Развива умения за ориентиране по карта. Развива умения за работа с различни видове карти на Европа, Балканския полуостров и България. Използва основни понятия – религия, християнство, ислям, държава, политическа карта, република, монархия.
Социални и граждански компетентности	Литература, история и цивилизации: Изгражда разбиране за нормите на поведение, общоприети в различните общества и среди, както и за това по какъв начин националната културна идентичност взаимодейства с европейската идентичност. Разбира значението на равенството, сигурността и толерантността в обществения живот на страната. Формира нагласи за съжителство на хора от различни религиозни и културни общности. Изгражда умения за работа в екип.
Инициативност и предприемчивост	Технологии и предприемачество: Изгражда отношение към инициативността, активността, независимостта и новаторството в личния обществен живот. Извършва маркетингово проучване и изработва рекламни материали за представяне на фирми.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	Биология и здравно образование: Илюстрира с примери негативни последици за природата от неразумна човешка дейност. Осъзнава необходимостта от опазването и съхраняването на биоразнообразието.

XI. В Приложение № 27 към т. 27 се правят следните промени:

1. В частта от учебната програма „Учебно съдържание“ в колона „Очаквани резултати“:

а) очакваният резултат „Оценява значението на растенията за природата и за човека“ от тема 4. „Царство Растения“ отпада;

б) очакваният резултат „Разчита схеми, таблици, графики, диаграми, свързани с устойчивото развитие и здравословния начин на живот“, от тема 9. „Устойчиво развитие и здравословен начин на живот“ отпада;

в) очакваният резултат „Оценява ролята на безгръбначните животни в природата и за човека“ се заменя с „Проучва (чрез различни източници на информация) и изработва проекти по теми, свързани с ролята на безгръбначните животни в природата и значението им за човека“;

г) очакваният резултат „Оценява ролята на гръбначните животни в природата за човека“ и очакваният резултат се заменя с „Проучва (чрез различни източници на информация) и изработва проекти по теми, свързани с ролята на гръбначните животни в природата и значението им за човека.“

2. В частта от учебната програма „Учебно съдържание“ в колона „Очаквани резултати“:

а) очакваният резултат „Проучва (чрез различни източници на информация) и изработва проекти по теми, свързани с ролята на растенията в природата и значението им за човека“, в тема 4. „Царство Растения“ се добавя;

б) очакваният резултат „Проучва (чрез различни източници на информация) и изработва проекти по теми, свързани с ролята на гъбите в природата и значението им за човека“, в тема 5. „Царство Гъби“ се добавя.

3. Изречението под таблица „Учебно съдържание“ „Годишен брой часове за изучаване на предмета биология и здравно образование в VII клас – 72 часа“ се заличава.

4. Под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ се въвежда изречението „Годишният брой часове за изучаване на биология и здравно образование в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.“

5. В частта от учебната програма „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“:

а) в ред „за нови знания“ числото 60 се променя на 55;

б) в ред „за упражнения“ числото 3 се променя на 8.

XII. В приложение № 28 към т. 28 се правят следните промени:

1. В частта „Учебно съдържание“, „Компетентности като очаквани резултати от обучението“ отпадат всички формули за физичните величини и закономерности.

2. След частта „Учебно съдържание“ се добавя нова таблица „Основни формули за физични величини и закономерности в учебната програма“.

Теми	Формули за физични величини и закономерности
1. Електричен ток	
1.1. Електричен ток и електрично напрежение	Големина на електричния ток ($I = q/t$).
1.2. Електрически вериги	Съпротивлението на проводник (консуматор) $(R = U/I)$.
1.3. Електрична енергия	Закона на Джаул -Ленц за отделеното количество топлина ($Q=I^2Rt$). Мощността на тока ($P = UI$). Изразходвана електроенергия ($E = UIt$).
2. Светлина и звук	
2.3. Огледала и лещи	Оптична сила на събирателно леща ($P_0 = 1$)
2.5. Звук	Връзка между честота и период при механичните трептения ($\nu = 1/T$)

3. Под таблица в частта „Учебно съдържание“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета физика и астрономия в VII клас – 54 часа“ се заличава.

4. Под частта „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ се въвежда текстът „Годишният брой часове за изучаване на биология и здравно образование в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.“

XIII. В Приложение № 29 към т. 29 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета химия и опазване на околната среда в VII клас – 54 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет химия и опазване на околната среда в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

XIV. В Приложение № 30 към т. 30 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета в VII клас – 54 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет музика в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

XV. В Приложение № 31 към т. 31 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ текстът „Годишен брой часове за изучаване на предмета в VII клас – 54 часа“ се заменя с текста „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет изобразително изкуство в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

XVI. В Приложение № 32 към т. 32 под „Препоръчително процентно разпределение на задължителните учебни часове за годината“ се добавя текстът „Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет технологии и предприемачество в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план“.

XVII. Отменям Приложение № 33 към т. 33

В останалата част заповедта остава непроменена.

Учебните програми започват да се прилагат от учебната 2025 – 2026 г. за учениците, които постъпват в VII клас, като до одобряване на нови учебници се използват съществуващите.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на ресорния заместник-министър на образованието и науката.

X

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ
Министър на образованието и науката